

Verksamhetsberättelse för år 2024

Allmänt

Inom föreningen verkar fyra huvudsakliga verksamhetsområden: Brinkens museum, Kvarkens båtmuseum, arkeologiska sektorn och lokalhistoriska sektorn. I anknytning till dessa eller som fristående verkar olika arbetsgrupper. Som bilagor finns skilda verksamhetsberättelser för Kvarkens båtmuseum, den arkeologiska och den lokalhistoriska verksamheten.

Medlemmar

Föreningens medlemsantal var vid årets slut 234 personer. Stödjande medlemmarnas antal var 2. Medlemsavgiften var 12 euro och för de stödjande medlemmarna 25 euro.

Styrelsen

Till föreningens styrelse hörde ordförande Solveig Söderback (ny), vice ordförande Mikael Storfors, sekreterare Gunnel Smulter, kassör Britt-Helen Flemming, Mathias Högbäcka (av styrelsen utsedd sekreterare för Kvarkens båtmuseum), Pia Staffans, Maria Strandberg, Eivor Strömfors och Hans Söderback samt Daniel Grönlund och Nina Sten som adjungerade medlemmar.

Styrelsen höll 11 möten under året och behandlade 179 paragrafer. Stadgeenligt hölls två föreningsmöten, vårmötet den 25 mars 2024 och höstmötet den 25 november 2024. I samband med höstmötet höll Heidi Hummelstedt från KulturÖsterbotten en intressant föreläsning om arkeologiska utgrävningar vid Korsholms vallar.

Arbetsgrupper och ansvarspersoner

Brinkens museum:

- styrelsen
- **Talkogruppen:** Nina Sten
- **Buffégruppen:** Britt-Helen Flemming
- **Textilgruppen:** Eivor Sundbäck
- **Trädgårdsgruppen:** Margaretha Lindholm
- **Utställningsgruppen:** Margareta Bonn
- **Arkivgruppen:** Kerstin Hägen
- **Teknisk ansvarig:** Hans Söderback

Kvarkens båtmuseum:

- styrelsen/sekr. Mathias Högbäcka
- **Talkogruppen:** manliga: Mikael Storfors
kvinnliga: Gunnel Smulter
- **Buffégruppen:** Gunnel Smulter
- **Utställningsgruppen:** Göran Strömfors
- **Teknisk ansvarig:** Mikael Storfors

Arkeologiska sektorn:

Lokalhistoriska sektorn:

- **Aanackogruppen:** Britt-Helen Flemming, Kerstin Hägen, Pia Staffans, Nina Sten, Göran Strömfors, Hans Söderback, Solveig Söderback. **Från 23.7** Yvonne Dahlbäck, Britt-Helen Flemming, Anna-Lisa Silfver, Gunnel Smulter, Pia Staffans, Hans Söderback, Solveig Söderback
- **Fotogruppen:** Göran Strömfors
- **Musikforskargruppen:** Leif Finnäs
- **Möbelsnickerigruppen:** Leif Finnäs
- **Vällingklockan:** Martha Bonn, Leif Finnäs, Håkan Genberg, Gunnel Smulter, Göran Strömfors. **Från 23.7** Yvonne Dahlbäck, Kerstin Nordman, Gunnel Smulter, Nina Sten, Solveig Söderback

- **Försäljning o distribution** Gunnel Smulter
- **Hemsidan** Karin Malmsten Riviuccio, Kerstin Hägen, Gunnel Smulter, Göran Strömfors
- **Sociala medier** Margaretha Lindholm, Nina Sten
- **Lärlingarna** Nina Sten, Maria Strandberg

Personal

Under året har följande avlönade personer arbetat vid föreningens olika verksamhetsställen:

- **Nina Sten**, projektledare
- **Margaretha Lindholm**, trädgårdsarbetare
- **Josefine Granholm**, trädgårdsarbetare 1.5–30.6.2024
- **Johanna Håkans**, trädgårdsarbetare 1.7–15.9.2024
- **Existens andelslag** (Anne Manner och Bengt-Erik Österberg), gräsklippning
- **Robin Grönroos**, guide vid Brinkens museum
- **Susanne Hedman**, guide vid Kvarkens båtmuseum

Penningbidrag

Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne

- verksamhetsbidrag till Lärlingarna 1.000

Kulturfonden

- båtmuseet 6.000
- Brinken 3.000

Aktiastiftelsen i Malax

- båtmuseet 8.000
- Brinken 6.000

- Malax kommun** 3.800

Utvecklingsprojektet

- Kulturfonden/Frans Henriksons fond** 20.000

- Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne** 2.000

- Malax kommun** 1.000

- Malax kommun** (barnläger) 1.700

- Aktiastiftelsen i Malax** 14.000

- Hedmanska stiftelsen** 1.000

Publikationer

I juni meddelade Göran Strömfors att han inte längre kommer att delta i framställningen/ombrytningen av *Aanacko* och *Vällingklockan* som han skött under 29 resp. 23 år och inte heller i ombrytningen av månadsbilderna som han skött om sedan 2012. *Vällingklockan* har utkommit sedan 2001 (2 nr/år), *Aanacko* sedan 1996 (varje år), och *Månadsbilder* för Brinken och båtmuseet sedan 2012.

På styrelsemötet i juli valdes nya arbetsgrupper. *Aanacko*: Yvonne Dahlbäck, Britt-Helen Flemming, Anna-Lisa Silfver, Gunnel Smulter, Pia Staffans, Hans Söderback och Solveig Söderback. *Vällingklockan*: Yvonne Dahlbäck, Kerstin Nordman, Gunnel Smulter, Nina Sten och Solveig Söderback. Yvonne Dahlbäck har gjort layout och ombrytning.

Under året utkom som tidigare år **Vällingklockan** två gånger, **Aanacko 2025** kom ut lagom till julhandeln och **månadsbilderna** publicerades alla månader. Decembummret av *Vällingklockan* var för första gången ett 12-sidigt medlemsblad. *Månadsbilderna* har i år sammanställts av Bror Antus, Martha Bonn, Yvonne Dahlbäck, Håkan Genberg, Siri Hagback, Kerstin Hägen, Mathias Högbäck, Birger Ingman,

Margaretha Lindholm, Maria Strandberg, Göran Strömfors och Michael Söderback. Månadsbilderna har utkommit varje månad sedan 2012, i år sista året.

Anställande av projektledare

Styrelsen godkände 5.9.2023 projektplan för Malax museiförenings utvecklingsprojekt 2024–2026 och gav Nina Sten grönt ljus att söka bidrag från olika instanser för projektet. Efter att bidrag beviljats för projektet beslöt styrelsen 15.1.2024 att anställa **Nina Sten** som projektledare för tiden 1.1.2024–31.12.2026.

Årets evenemang

*** Hembygdsgdagen 9.7 vid Brinkens museum**

Dagen inleddes med gudstjänst, som hölls av tf kaplan Tuomas Toivonen, kantor Katri Lax och drag-spelare Jonathan Bonn. Efter kaffepausen blev det program med musik och sång av Tina Martin och tal av pensionerade journalisten Viveca Dahl. Lotteri. Cirka 70 personer deltog i evenemanget.

*** Blommornas dag 4.8 vid Brinkens museum**

Representanter från Trädgårdsodlingens vänner i Vasa berättade om sin verksamhet. Sippus blommor och begravningsbyrå, Alexandra Sippus och Anna-Lena Lönnvik, band begravningsbukett och brudbukett med blommor ur museiträdgården. Försäljning av blommor, våfflor och kaffe. Cirka 60–70 personer besökte tillställningen.

*** Europeiska kulturmiljödagarna 11.9 vid Kvarkens båtmuseum**

Trevlig tillställning med cirka 40 deltagare. Jan Lindgård och Daniel Beijar visade gamla filmer (Malax 1938 och 1948) på gammaldags filmprojektor och berättade om sina intressen för gammal film och filmteknik. Deltagarna fick ”röölmonaad” och syltmunkar.

Österbottnisk museidag 25.8

Både Brinkens museum och Kvarkens båtmuseum deltog i museidagen och hade öppet hus mellan kl. 13.00–16.00. Trots regnigt väder var det överraskande många personer som besökte museerna. Inget inträde och gratis kaffe vid båtmuseet, cirka 40 personer. Inget inträde och gratis guidning vid Brinkens museum, cirka 20 personer. Meningen med dagen var att lyfta fram lokala museer, hembygdsmuseer och volontärarbete.

Malaxdagen 11.8

I år arrangerades Malaxdagen vid Åminne folkpark och Kvarkens båtmuseum. Ett samarbete mellan Malax kommun och olika föreningar i Malax. Vid båtmuseet fanns följande program: Malax hornseptett, orkestern spelar blåsmusik av olika stil och karaktär, Åminne-Tuv Allaktivitetsförening: allsång med Tina Martin och Karl-Gustav Byskata, Malax Konstklubb-Maalahden Taidekerho: konstutställning, lotteri. Hoppborgar för barn. Museiföreningen skötte om kaffeserveringen. Kommunen uppskattade deltagarantalet till cirka 1000 personer. Uppskattningvis besökte 250 personer båtmuseet.

Tidsresa på Arstu 5–6.9

Även hösten 2024 arrangerades tidsresa på Arstu för årskurs 8. Ett samarbetsprojekt med högstadiet i Petalax samt Bergö, Korsnäs och Petalax hembygdsföreningar som museiföreningen deltagit i många år. Tema för höstens tidsresa var som tidigare år emigrationen i början på 1900-talet. Från museiföreningen deltog Dagny Mitts, Gustav och Gertrud Smulter samt Nils Sund.

Fiskets dag 6.10

Malax Fiskargille arrangerade i år Fiskets dag 6 oktober kl. 11.00–15.00 vid båtmuseet. Fastän vädret inte var det bästa deltog cirka 380 personer i dagen, som innehöll många olika aktiviteter som olika

föreningar ordnade, bland annat mete, frågesport, prickskytte, ansiktsmålning, ponnyridning och "Nalle sjukhus". Museiföreningen skötte om kaffeserveringen.

Malax museiförening rf:s utvecklingsprojekt 2024–2026

Det treåriga utvecklingsprojektet ska möjliggöra föreningen att fortsätta erbjuda kulturupplevelser, sprida kunskap och social samvaro som nu, men med förnyade metoder och krafter.

Under verksamhetsåret 2024, vilket tillika är projektets första år av tre, har fokus legat på utvärdering och kartläggning av de 13 åtgärds punkter som fastställts i projektplanen. Arbetet har framskridit i god takt och endast ett fåtal punkter har behövts senareläggas inom projektramen, t.ex. arbetet med utställningen *Bondens år* och utvärderingen av Långfors kvarn som museipunkt. De flesta punkter har framskridit helt enligt plan. Någon åtgärds punkt tillger t.o.m. bättre till än planerat, t.ex. genomgången och förnyandet av Brinkens museums katalogisering.

Under våren 2024 genomfördes djupgående intervjuer med Malaxbor i olika åldrar för att få reda på hur föreningens image håller utåt, vad besökare vill ha och se, samt vad våra talkoarbetare och medlemmar önskar av föreningen. Utifrån dessa svar har vi kunnat skapa riktade och informativa marknadsföringskampanjer för att väcka intresset för vår förening.

Sommaren 2024 ordnades det första barnlägret någonsin i föreningens regi på Brinkens museum. Namnet på lägret var *Sagoläger på museet* och riktade sig till barn i 7–8 års ålder. Lägret var ett barnläger i en vecka (må–fre, kl. 9–16), och var ämnat att underlätta för föräldrar vars barn fått sommarlov från skolan men föräldrarna ännu inte fått semester. Totalt 11 barn deltog i lägret, och vid utvärdering gavs positiv feedback av både barn och föräldrar.

Arbetet med att utveckla föreningens verksamhet fortsätter under kommande två år.

Föreningens utvecklingsprojekt finansieras av Svenska kulturfonden, Sparbanksstiftelsen i Malax, Malax kommun, Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne och Hedmanska stiftelsen.

Brinkens museum

Brinkens museum är ett hembygdsmuseum omfattande 19 olika byggnader, museiträdgård, fjärlsträdgård, örträdgård. Bland byggnaderna finns bland annat ett boningshus, Tufvasgården, från sekelskiftet 1700–1800, en bondgård, Orregården, med uthus från senare delen av 1800-talet, fäbodvallens byggnader, en loftsbyggnad, ett soldattorp och olika bodar. På området finns också ett arkiv och Ethels hus med lager- och arbetsutrymmen.

Museet hölls öppet under tiden 25.6–3.8.2024 kl. 13–18 alla dagar förutom söndagar och måndagar. Robin Grönroos har varit guide. Robin har guidat besökare, fotograferat föremål i de fasta utställningarna och de nya föremål som har lämnats in och katalogiserats av talkojobbare samt uppdaterat databasen Gunnar 1.0. Styrelsemedlemmar och andra har även guidat gruppbesökare under året.

Talkokvällar hölls från 6 maj till 16 september varje måndagskväll kl. 18.00. Talkoarbetarna har varierat mellan 10–20 personer vid varje tillfälle. Mycket bra uppslutning.

De återkommande uppgifterna med att öppna upp museiområdet på våren och städa alla hus och utställningar, samt att täcka in allting och stänga igen på hösten, har genomförts som vanligt. I vanlig ordning har också Övermalaxmarthorna hjälpt till att städa bondstugan i Tufvasgården. Vi är mycket tacksamma för deras hjälp.

Större talkoinsatser på museiområdet har denna sommar varit att rödmylla flera stugor och bodar, brunnslocket på Tufvasgårdens gårdstun förnyades, vi satte upp en ny flaggstång, Orregården fick ordentligt räcke vid ingången och Vällingklockans tak togs ner och förseddes med nya pärtor. I Ethels hus ordnade vi upp i den nybyggda bokförvaringen, ställde i ordning utställningen kring Norrgårds föremål och fortsatte hela sommaren med katalogiseringsarbete. Vi påbörjade också städningen av nedre våningen i Ethels hus, samt påbörjade omändringsarbetet med övre våningens utställningsutrymme. I festsalen ställde vi under några talkokvällar i maj och juni i ordning sommarens utställning som betonade kyrkans närvaro i livets olika skeden, samt visade de vackra tavlorna av våra österbottniska fattiggubbar.

Talkoavslutning för båda talkogrupperna hölls måndagen den 11 september vid båtmuseet. De 37 personer som deltog i avslutningen bjöds på laxsoppa med hembakad limpa från Jennys café och kaffe med toscarutor bakade av Mariann Nylund. Fotografier från säsongen visades.

Lärlingarna

Malax museiförenings barn- och ungdomsgrupp Lärlingarna har hållit träffar hela året. Det är bara vid enstaka tillfällen som vi har beslutit att hoppa över vår månadsträff på grund av att många av deltagarna har fått förhinder.

Det här året har Lärlingarnas träffar fokuserat en hel del på hantverk- och självhushållning. Från början av året prövade vi på olika praktiska göromål som att slå rep, såga ved, undersöka vilka arbeten som kunde utföras av husfäderna i snickarboden, med mera.

Under sommarmånaderna fick Lärlingarna ta upp ett litet grönsaksland på Brinkens museum. Vi satte potatis och lök, sådde morötter, rovor och kålrötter. Under sommaren fick barnen sedan vattna och hålla bort ogräset och samtidigt ta del av hur det spirade och grodde i landet. Eftersom Lärlingarna bara träffas en gång i månaden hann grönsakslandet ganska fort bli övervuxet med ogräs och de stackars potatisarna växte lika mycket över jord som under, men också detta gjorde barnen en lärdom rikare. Nu vet alla som var med att man inte ska, och varför man inte ska, äta till exempel gröna potatisar. Löskörden blev riklig, likaså rovorerna frodades i landet. Morötterna fick vi några få av, men de stackars kålrötterna blev till ingenting. En oväntad utveckling av trädgårdslandet var också att barnen självmant påbörjade byteshandel med grönsakerna.

I juli månad gjordes en utflykt till Oravais Historiska Förening vid Furirbostället. Våra lärlingar fick fungera som testgrupp på deras interaktiva sommartheater Rambambula. Barnen stortrivdes och vi hade alla en riktigt kul eftermiddag med att utföra alla de klurigheter som ingick i pjäsen.

På hösten hann vi pröva på att tvätta trasor för hand med vatten, tallsåpa och tvättbräde. I oktober målade vi tavlor som föreställde gamla föremål och byggnader på Brinkens museum tillsammans med Malena Andtsjö från Malax konstklubb. I november stöpte vi ljus vid Kvarkens båtmuseum tillsammans med Harriet Sten, aktiv i Sundom scoutkår.

Liksom tidigare år har barngruppsverksamheten letts av Maria Strandberg och Nina Sten.

Övrigt

- **TT Botnia Oy Ab:s** offert för lagstadgad företagshälsovård antogs 19.2.2024.
- **Kurs i hur man bygger en snidgårdsgård** arrangerades vid Brinkens museum 24–25.4. 2024. Arrangör Malax-Korsnäs MI och Malax museiförening. 13 personer deltog i kursen.
- **Offert för anläggande** av vasstak både vid Brinken och vid båtmuseet antogs 20.8.2024. Företaget är BRDR. FINSEN STRÅ från Danmark. Såvida bidrag erhålls kan arbetet börja våren 2025.

- Efter att **Karin Malmsten Riviaccio** meddelat att hon inte längre har möjlighet att jobba med föreningens hemsida beslöt styrelsen 25.9.2024 att **Andreas Sten** tar över ansvaret för uppdateringarna. Karin har ansvarat för hemsidan sedan 2011.
- **Medlem i Trädgårdsodlingens vänner** blev museiföreningen under året.
- **S:t Olavsleden – Malaxsträckan.** Möte hölls vid Kvarkens båtmuseum 5.12.2024 om sträckan Mameleden–Storsjön med Martin Näse från Kvarnen. Från föreningen deltog projektledare Nina Sten, Maria Strandberg, Ulf Damsten, Elof Holmlund samt från Petalax hembygdsförening Richard Strandberg. Richard lovade att Petalax hembygdsförening tar hand om märkningen av sträckan från Korsnäs kommungräns genom Petalax fram till gränsen Malax/Petalax vid Unjärv träsk. Malax museiförening tar hand om märkning av sträckan från gränsen Malax/Petalax vid Unjärv träsk till korsningen Storsjövägen/Börängsvägen.

Gunnel Smulter, sekreterare

Nina Sten, projektledare

Sammanfattning av Malax museiförening rf:s lokalhistoriska verksamhet år 2024

Lokalhistorisk verksamhet tillkom inom museiföreningen 2001 som en särskild aktivitetssektor.

Lokalhistoriskt forskningsarbete under året

- Inom redaktionsgruppen för projektet rörande *möbelslöjd och snickeriverksamhet i Malax* inriktades arbetet på slutligt färdigställande av olika bidrag genom att de efter textgranskning och ”billsättning” ombryts och samlas på hembygdsarkivet, varefter de i lämplig ordning och till lämpliga delar överförs digitalt framställda under en samlande huvudrubrik på föreningens hemsida. Håkan Genberg anslöts till gruppen och inledde nämnda ombrytningsarbete.

- Dokumentationen av *1900-talets bageriverksamhet och sekterism i Åminne* fortsatte främst med genomgång av i Åminne förvarade handlingar från Malax Limpan AB samt notsättning av ”Bagar-William” Malmbergs sånger i samarbete med församlingens kontor.

- Arbetet med *museiföreningens 50-årshistorik*, planerad som utgåva i skriftserien *Lokal- och regionhistoriska bidrag*, fullföljdes under året med kompletteringar av text- och bildmaterial, korrekturläsning och liknande.

Publikationsverksamhet

I den nyssnämnda skriftserien utgavs ingen ny publikation. Redaktionen för *Vällingklockan* förnyades under året nästan helt, men medlemsbladet ifråga omfattade liksom förr en betydande del lokalhistoriskt innehåll genom det stående ”För seklet sedan”-inslaget och andra bidrag.

Ett digert, allmänt tillgängligt och alltemellanåt ytterligare utvidgat material av lokalhistoriskt stoff finns sedan flera år på föreningens hemsida under menyrubriker som *Dokument ur vårt arkiv*, *Forntiden i Malax* och *Gamla tidningsartiklar* samt i den regelbundet utökade samlingen av s.k. *Månadsbilder*.

Årets *allmänhistoriska* månadsbidrag för Brinkens museum skrevs av Martha Bonn, Siri Hagback, Kerstin Hägen, Margaretha Lindholm, Yvonne Dahlbäck och Håkan Genberg, *marinhistoriska* bidrag för Kvarkens båtmuseum skrevs av Bror Antus, Göran Strömfors, Maria Strandberg, Mathias Högbäck, Birger Ingman, Yvonne Dahlbäck och Michael Söderback. Månadsbilderna har utkommit sedan mars 2012 till slutet av 2024 då utgivningen avslutades. På hemsidan finns alla 306 månadsbilder publicerade. Ombrytning och layout har gjorts av Göran Strömfors, det sista halvåret av Yvonne Dahlbäck.

Den årligen publicerade kalendern *Aanacko* med lokalhistoriskt text- och bildinnehåll utkom, och en till stor del förnyad arbetsgrupp planerade 2025 års utgåva.

Övrig verksamhet

Information om museiföreningens publikationer spreds bland annat via broschyrer, uppgifter på föreningens nätsidor och i *Vällingklockan*. Boklagret samt distributionen av böcker till kunder och försäljningsställen handhades huvudsakligen av Britt-Helen Flemming och av Gunnel Smulter, som också skötte beställningar via föreningens hemsida.

Jomala, Prästgården by,
den 20 mars 2025

Leif Finnäs

Kvarkens båtmuseums verksamhet 2024

Kvarkens båtmuseum är ett regionalt museum, som tillvaratar båtar och andra föremål från Österbotten med anknytning till fiske, säljakt, flottning och skärgårdsliv. Båtmuseet är idag Finlands största för bruksbåtar.

Organisation

Kvarkens båtmuseum hör till Malax museiförening rf, vars styrelse leder museets verksamhet. Museet drivs ideellt utan fast anställd personal.

Öppethållning, sommaranställda

Museet hölls öppet efter midsommar varje dag utom måndagar under tiden 25 juni–4 augusti kl. 13–18. Anställd guide var Susanne Hedman, som också digitalt registrerade och fotograferade museiföremål som inkom under öppethållningen. Susanne var mycket kunnig och initiativrik. Samma gäller för Bengt-Erik Österberg från Existens andelslag som var anställd att klippa gräs under sommaren. Han deltog även i andra utarbeten.

Besökare, grupper

Enligt namn i gästboken har **1667 personer besökt museet i år** (ifjol 1589), inkluderande deltagare i olika utomstående möten och fester. Uppskattningsvis har besökare liksom i fjol kommit från omkring 80 olika kommuner i Finland och utlandet. Mest besök görs under juli, i år kom 447 besökare (ifjol 285, i snitt 15 personer per dag. Oktober samlade även i år många besökare, 420, tack vare Fiskets dag-evenemanget. I receptionen har plexiglas, handdesinfektionsmedel och trespråkig info funnits ännu i år som skydd mot coronaviruset, men pandemin inverkade inte menligt i år. Besökarantalet är igen på samma nivå som åren före pandemin.

Guidade gruppbesök var i år 11 varav 3 var besök från Yttermalax och Petalax skola. Mikael Storfors guidade de flesta grupper, även Mathias Högbäcka, Simeon Nordman, Gunnel Smulter, Göran Strömfors och Nina Sten har guidat någon grupp. Maria Strandberg och Nina Sten har lett barngruppen Lärningarnas guidningar och verksamhet.

Närmare 50 egna och andras möten har hållits i museet i år, det första i januari och det sista i december. Den varma samlingssalen gör möten året om möjliga. Konfirmations-, student- och födelsedagsfester, 5-årsbröllopsdag, minnesstunder, släktträff, diskussionsträff med andra museiföreningar i grannskapet, lärningarnas möten har hållits i samlingssalen. Museiföreningen har mer än 20 gånger hållit möte kring olika verksamheter och teman som datateknik, katalogisering, hemsidan, 50-årshistoriken, Vällinglockan och Aanacko 2025. De flesta av styrelsens möten har hållits i båtmuseet.

Nedan några speciella möten som hållits under året:

- **18 april:** MI-föreläsning av professor em. Nils Erik Villstrand om lantmätaren Erik Klingius som 1750–1756 uppgjorde storskifteskarta över Malax, 23 deltagare.
- **11 juni:** Aktion Österbottens styrelsemöte.
- **14 juni:** Landskapets samarbetsgrupp på besök.
- **5 juli:** landskapsdirektör Mats Brandts öppna 50-årsfest. 160 personer.
- **11 augusti:** Malaxdagen firas vid båtmuseet och vid folkparken. 85 deltagare vid båtmuseet. Malax kommun och olika föreningar arrangerade.
- **25 augusti:** Österbottens museidag firas med öppet hus, 40 deltagare.

- **8 september:** Europeiska kulturmiljödagar. Daniel Beijar från Korsholm och Jan Lindgård från Pargas visade gamla svartvita filmer, bl.a. från Malax, 33 deltagare.
- **17 september:** Talkoavslutning för museiföreningens talkofolk, 35 deltagare.
- **3 oktober:** 6 personer från Svenska kulturfonden på besök under vd Sören Lillkungs ledning. Guidning i båtmuseet.
- **6 oktober:** Fiskets dag koordineras av Malax Fiskargille under Mathias Högbäckas ledning i samarbete med Malax museiförening. Malax museiförening öppnade upp båtmuseet, Yttermalax jaktförening hade prickskytte och fågelholkestillverkning. Malax-Petalax-Bergö 4H hade ansiktsmålning, frågesporter och magnetfiske. Malaxnejdens sportfiskeförening lät barnen tillverka sina egna fiskedrag, Malax UF hade godismete och Finlands Röda Kors Malax lokalavdelning hade nallesjukhus. Malax IF F15 gräddade våfflor och barnen fick även testa att göra t-skjortor med olika tryck under Jon Gredmarks och assistentens ledning.
Barnen fick även bekanta sig med generativt vattenbruk och bland annat då dammusslor, även några barn fick provsmaka dessa delikatesser, Jonas Harald och Anita Storm stod för denna underhållning. Österbottens fiskarförbund presenterade fisket i Österbotten. Fia Antus från projektet Världsarvspe-dagog i Kvarkens skärgård 2 arrangerade en teckningstävling kring Fyrar och farleder.
In alles en mycket lyckad dag som ger mersmak på en fortsättning, många glada besökare lämnade området och även en äldre målgrupp sade ”vilken härlig pärla ni besitter, vilka fina byggnader och samlingar, hemma hos oss finns ingenting, allt har förstörts”. 380 personer deltog.
- **5 november:** Diskussionstillfälle med museiföreningar mellan Oravais och Korsnäs, 9 personer deltog.
- **7 november:** Workshop arrangerad av Kvarkens skärgård/Fia Antus om projektet Världsarvspe-dagens karta för Kvarkens skärgård. Petalax högstadium är pilotskola.
- **25 november:** Museiföreningens höstmöte med 17 deltagare.
- **5 december:** Möte med Petalax hembygdsförening kring märkning nästa år av Mamrestigen–Stor-sjöstigen som ingår i S:t Olavsleden (Österbotten–Trondheim). 6 deltagare.

Utställningar

Permanenta utställningar under året var: *båtbyggeri, säljakt, strömmingsfiske, flottning i Malax å, tillverkning av laggkärl, Henrik Viklunds fartygsmålningar, Till sjöss!-utställningen om sjömannen Leander Bonn, Kvevlax medeltida kyrkväg och Hamnmossens sydda båt, Åminne ångsåg* och utställningen *om klinkbåtstekniken*.

Årets sommarutställning i södra hallen var Hans Hästbackas vackra tavlor om *Fyrar och båkar i Svenska Österbotten*. I övrigt visades föregående års utställningar: *Jordfynd, 12 maritima föremål* på Herrgårds terrass, *Wiljam Malmbergs stora tavlor* med havsmotiv i Långs lada, gamla *Fartygsritningar ur vårt arkiv*, och utomhus *Månadsbilder* i A3-format från april 2012 till maj 2023 och likaså utomhus *Roder och båtbyggare*-utställningen. Vissa tillägg i några utställningar har gjorts under året. Under årets öppethållning visade konstnär Risto Holtti sina skickligt gjorda, vackra *Träaskar* m.m. av tunn faner i olika material och i egen teknik.

Arbetet med utställda föremål och infoskyltar pågick hela sommarsäsongen.

Talkoträffar, utförda arbeten

Årets talkoverksamhet var i stort som året innan med hela **18 gemensamma torsdagstalkon** mellan 16 maj och 7 oktober. Under dessa kvällar deltog 126 personer, i snitt 7 personer/kväll, som mest 12, som minst 4. Glädjande, och viktigt, är att talkokvällarna fortsätter varje vecka oberoende av antalet deltagare. Året visar ändå en nedgående trend vad talkodeltagare beträffar – hög ålder, sjukdom, bortflyttning och militärtjänst har inverkat. Och lätt är det inte att få nya aktiva deltagare i dessa tider... Men de senaste årens få nytillkomna talkojobbarna har visat ett stort intresse – inte minst unga Daniel Grönlund och

Johnny Norrman, som deltagit nästan varenda kväll! Aktiv nykomling för året var mångkunniga Allan Storäng. Bland damerna har Gunnel Smulter och Dagny Mitts deltagit i varenda talkoträff. Också andra damer och herrar har deltagit då och då. Deltagarnamnen finns i gästboken.

För **torsdags-talkoträffarna och andra talkobesök** (inklusive styrelsens och andra föreningsgruppers möten) registrerades sammanlagt 299 personnamn i gästboken (ifjol 281). Årliga jämförelser för museibesökare och talkobesökare har gjorts sedan år 2006.

Mikael Storfors, talkoledare vid de gemensamma talkoträffarna, har gjort arbetslista för varje kväll. Han har också förberett med behövligt material och använt sina egna mångsidiga verktyg. Arbetet har därför löpt smidigt. Kort kan man säga att Mikael samt Gunnel Smulter och Dagny Mitts sett till att verksamheten vid båtmuseet hållits uppe. Mikael har också stått för så gott som alla guidningar och Gunnel och Dagny har sett till att samlingsalen alltid varit i städat skick inför olika besök och evenemang. De har även skött kaffeserveringen på talkoträffar, vid besök utifrån, samt vid olika större evenemang.

Nedan några notiser månadsvis från gästboken, som ger en mer detaljerad information.

Januari–april: Under vintermånaderna var verksamheten rätt lugn vid båtmuseet, temperaturkontroll av Mikael Storfors och fotografering av Göran Strömfors gjordes varje månad. Flera gruppmöten som ingick i föreningens nystartade treåriga museiprojekt hölls dessa månader. I januari sågade Bengt Erik Österberg och Mikael Storfors ner 6 stora björkar på museiområdet för att skydda byggnader och båtar på plan. Under vintern var 4 maritima föremål, Lennart Johanssons donation 2024 (sextant, pejlskiva, släplogg och nakterhus), utlånade till Vasa övningskola. Föremålen returnerades i april.

Även om det är lugnt vid båtmuseet vintertid sker mycket arbete hemma: infotavlor, månadsbilder, sammanställningar och utställningar planeras och görs.

Maj–juni: I maj hölls 3 gemensamma torsdagstalkon, det första den 16 maj med 7 deltagare. De sedvanliga vårgöromålen kom igång: städning, dammsugning, fönstertvätt, lövräfsning, presenningar togs bort av båtar, vattentunnorna fylldes, bänkar och infotavlor placerades ut och säljakthusets och fiskarstugans textilier ordnades, trevingeskylden vid vägen sattes upp och blomgrytorna ställdes ut. Mikael lät granska sex brandsläckare vid brandstationen och Allan Storäng monterade ihop en inköpt Ikea-glasvitrin för bland annat Lennart Johanssons donerade maritima föremål. Vår utställning *Kust- och älvfiske*, sammanställd av fotograf Mikael Herrgård, utlånades för sommaren till Granösunds fiskeläge i Replot.

I juni hölls även 3 torsdagstalkon. Under dessa kvällar fortsatte nämnda ”städgöromål” inför sommarens öppethållning. Utetavlor hängdes, föremålen på Herrgårds terrass ordnades, lövstädning i båt- och motorhallen, båtmuseets segel hissades, böcker ställdes fram i receptionen, terrasser städades, likaså båtar på gräsplan. Hängrännor putsades, båthallens skjutdörr justerades och en skåpdörr limmades i receptionen. Detta är exempel på olika göromål. Margaretha Lindholm och Josefine Granholm planterade tagetes i utegrytorna. Böcker i receptionen ställdes fram. **Båtmuseet öppnades den 25 juni.** Då var museet i fint skick.

Juli–Augusti: Under juli och augusti hölls 8 gemensamma torsdagstalkon.

Årets öppethållning avslutades den 4 augusti. Varje talkokväll städades och dammsögs olika utrymme, ett ständigt arbete både före och efter gruppbesök och stolar och bord omflyttades ibland. KBM-seglet invid jungfrudansen, och några andra segel hissades inomhus.

Två reklamaffischer gjordes av Göran och sattes i stor ställning invid infarten till museet. Musei-namnskylden ovanför ingången till Långs lada togs ner och bokstäverna målades skickligt av Daniel Grönlund. Dörrens droppbräder förnyades samtidigt.

Den 29 juli rensades jungfrudansen av damerna Ann-Mari Björknäs, Svea Herrgård, Britta Hägen och Ruth Väglund. Vidar Björknäs var kaffekock.

Robert Stoors mahognybåt inspekterades för åtgärder, och fördes senare till Sven Wests båtverkstad i Övermalax för torkning, slipning och lackering av båtens ytor som tagit skada då båten p.g.a. utrymmebrist inomhus stått utomhus, täckt med presenning vintertid. Farveden plockades ur båten vars botten och kölsvin rengjordes. Då båtens blåa kapell som eftersökts under flera dagar inte hittades (antogs ha blåst bort) beställdes ett nytt kapell efter offert från Westfix i Korsnäs. Samma dag som nya kapellet erhöles hittades det förra kapellet på ”Solbritt”-båtens akterdäck! – i ”fel byggnad i fel båt”, tala om ödets nyck!

Infotavlor om Stendahls motorbåt ”Solbritt” har gjorts och fastsattes vid båten. Vindrutans fästlist på Hagstrands snurrebåt förnyades av tryckimpregnerat material. En gammal snurrebåt togs emot och plats bereddes för den. Lillbåten i mellangången hissades så den hänger fritt över golvet. Räckverken vid terrasser skrapades och vitmålades. Ett söndrigt Abloy-lås byttes på flottningsskjulet. Stora portens hänglåshål förstörades och grindarna justerades för passning.

September–december: Under dessa månader hölls 8 torsdagstalkon. Fortsatt städning, bland annat dammsögs björkfrö ur båtarna i stockhuset och i Långs lada. Skjutfönstrens skenor i stockhuset smordes med silikon. Dator, TV och kamera fördes till vinterförvaring i varma samlingssalen. KBM-reklamseglet på kullen togs ner. Förberedelser gjordes inför Fiskets dag. Utställningen som lånats till Granösund erhöles i retur.

Den 7 oktober hölls årets sista talkokväll. Vårens göromål gjordes nu i ”omvänd ordning”. Textilier och fällar hängdes på rep i fiskarstugan och i fälbåtshuset. Info- och utställningstavlor fördes inomhus. En presenning sattes framför lilla terrassens öppning, och några motor- och pickakärlar täcktes med presenningar. Vattentunnorna tömdes och blomgrytorna togs in. Storstädning gjordes i samlingssalen och i andra utrymmen efter Fiskets dag och andra sammankomster.

På hösten initierade Mikael Storfors en utbyggnad av båthallen norrut fram till fälbåtshusets södra gavel. Efter styrelsens godkännande erhöles ansökt byggnadstillstånd. Ove Lindberg är byggentreprenör enligt offert. Den 19 november tog Mikael S och Bengt Erik Österberg ner två träd på tilltänkt byggområde och körde bort allt ris. Tillbyggnaden görs nästa år så snart som möjligt.

Januari–december

Många enskilda talkoinsatser har ytterligare noterats i gästboken, som även innehåller deltagarnamn i talkoträffarna.

Båtmuseets sekreterare Mathias Högbäck har skött båtmuseets bidragsansökningar till Kulturfonden och Aktiastiftelsen i Malax och redovisat dessa. Mikael Storfors, Göran Strömfors och Gunnel Smulter har registrerat verksamhet i gästboken. Göran har även fotograferat föremål, byggnader, båtar och verksamhet på talkokvällar.

Andra aktiva i talkoarbeten har varit Ann-Mari och Vidar Björknäs, Alf Grönkvist, Daniel Grönlund, Svea Herrgård, Malcolm Honkanen, Britta Hägen, Maria Lagerstedt, Margaretha Lindholm, Dagny Mitts, Johnny Norrman, Jonathan Nyqvist, Gunnel Smulter, Nina Sten, Mikael Storfors, Allan Storäng, Maria Strandberg, Hans Söderback, Christina och Ralf Söderback samt Ruth Väglund. – En försäkring för talkojobbarna finns. Den gäller tills talkoarbetare fyllt 90 år. I gästboken nämns även andra personer som gjort något för båtmuseet.

Båtmuseets bokförsäljning och kassa (försäljning, gruppinträden, hyra) har skötts av Gunnel, som meddelat att 3500 euro har fakturerats för hyror och kaffeservering vid 27 olika besök och evenemang. Guiden Susanne Hedman redovisar 2152 euro för enskilda inträdesavgifter och för bokförsäljning. Många böcker har sålts.

Donationer, föremål

Under året har guiden Susanne Hedman registrerat 6 föremål (4038–4043) som donerats av 3 personer, bl.a. 2 varg- eller rävsaxar.

Båtmuseet har nu 4043 katalogiserade föremål, varav 2711 föremål är fotograferade. Museet har som föregående år 119 båtar och kanoter, samt 170 motorer (inkl. motorer i båtar). Det digitala registret har skötts av Vidar Björknäs på museets dator, vid behov har han sökt fram uppgifter om föremål. Föremålsregistret finns även i pappersversion. Ett antal föremål är ännu okatalogiserade.

Penningbidrag

För båtmuseets verksamhet gav Aktiastiftelsen i Malax 8000 €, Svenska kulturfonden 6000 €, och Malax kommun 3800 € (till hela museiföreningen).

Bibliotek, bokloppis, bilder

Båtmuseets bibliotek omfattar nu 1111 registrerade böcker. Under året tillkom en ny bok: Mikael Herrgårds och Bertel Nygårds "Kult- och offerplatser i Österbotten". Båtmuseets bibliotek finns i den året-om-varma samlingssalen och sköts av Göran Strömfors. Boklistan finns på hemsidan. Alla bokhyllor och -skåp är nu fyllda med böcker.

Permanent bokloppis har hållits i båtmuseets reception. Martha Bonn har i år gett 34 bra böcker till loppis. Även museiföreningens böcker och kort har saluförts. Några utomståendes böcker har även sålts i kommission, vilket skötts av Gunnel.

Bilder från verksamheten och utställningar samt bildskanningar har skötts av Göran Strömfors. I båtmuseet har han även under året samlat tidningsklipp med maritim anknytning till Österbotten under olika rubriker. Det är ett enkelt sätt att hålla aktuell koll på den maritima utvecklingen i landskapet.

Information, hemsida, marknadsföring, kontakter

Information om båtmuseet har getts främst genom en broschyr, som alla besökare fått. Info har också getts via hemsidan, vars webmaster har varit Karin Malmsten-Rivieccio och från hösten Andreas Sten. Båtmuseets A4-månadsbilder i ord och bild för båtmuseets hemsida har i år sammanställts av Göran Strömfors, Bror Antus, Maria Strandberg, Mathias Högbäck, Yvonne Dahlbäck, Birger Ingman samt Michael Söderback. Månadsbilderna har utkommit varje månad sedan 2012, i år sista året.

Notiser om båtmuseet har ingått i Vasabladet. Infobrev utbyttes med Holmöns båtmuseum och kontakt hölls under året till Österbottens museum och österbottniska maritima museer. Information spreds också genom *Vällingklockan*, som utkom i juni och december och sändes främst till museiföreningens medlemmar.

Projekt och andra aktiviteter

Museiföreningens treåriga utvecklingsprojekt för åren 2024–2026 har kommit bra i gång. Båtmuseet har under året varit en central plats för olika sammankomster för projektet.

Under året följdes aktivt Museiverkets och KulturÖsterbottens info-korrespondens om den nordiska klinkbåtstraditionen, som är ett immateriellt kulturarv på UNESCOs lista. Vårt båtmuseum har över 80 klinkbyggda båtar, och torde därför inneha en av de största samlingarna i världen.

Slutord

Årets verksamhet har varit lyckad. Museet hade fler besökare än föregående år, och donationer och goda penningbidrag erhöles. Fiskets dag och uppstarten av båthallens förlängning är bara två saker att glädjas över. Även om museet i år fått några nya, duktiga talkoarbetare borde vi få än fler med i verksamheten. Det treåriga utvecklingsprojekt som museiföreningen i år startat torde kunna väcka nya frivilligarbetare för vår fina museiverksamhet!

Göran Strömfors som nedtecknade raderna, och
Mathias Högbäck, sekreterare för Kvarkens båtmuseum

Arkeologisk verksamhet år 2024

Verksamhet vid Järnåldersleden

Under verksamhetsåret 2024 har totalt 187 personer tecknat sina namn i gästboken som förvaras i infostugan i Nissashaga vid Järnåldersledens början. Av erfarenhet vet vi att inte alla besökare går in i stugan och tecknar namn i boken, varvid det faktiska besökarantalet kan antas vara större.

Under maj månad besöktes vandringsleden flitigt av nejdens skolor. Detta år har Yttermalax skola åk 4 och 5, Petalax skola åk 5 och 6, Övermalax skola åk 6 samt elever från Högstadiet i Petalax besökt Järnåldersleden. De flesta klasser har varit på besök med guide från föreningen. Inom museiföreningens utvecklingsprojekt har under året ett besöksschema för Yttermalax och Övermalax skolor utarbetats, en så kallad årsklocka som håller reda på vilka klasser som besöker Järnåldersleden under vilken årskurs. Detta säkerställer att eleverna i grundskolorna i Ytter- och Övermalax får chansen att se Järnåldersleden innan de går ut sjätte klass.

Som vanligt hölls en talkodag vid Järnåldersleden. Detta år höll vi talko 9 juni, vilket råkade vara en mycket regnig dag. Vädret till trots var det fem talkoarbetare på plats som hjälptes åt att städa infostugan, rensa vandringsleden från fallna träd, putsa skyltar och ta bort en del av det gamla fårstängslet som finns längs en del av leden. Allt fårstängsel hann talkoarbetarna inte avlägsna, så arbetet med det fortsätter ett nytt år.

Harto Hattula har 27 juni trimmat stigen vid Järnåldersleden.

Arkeologisk verksamhet vid Brinken

Den arkeologiska verksamheten vid Brinken har följt tidigare års riktlinjer. Utställningen i arkeologiska rummet i Tuvfasgården har vanlig ordning setts över, mannekängdockan har klätts i tidsenliga kläder och rummet har visats åt intresserade gäster under museets öppethållningstider. Nytt för året är det samarbete som Malax museiförening har startat upp tillsammans med Öster-bottniska fornforskningssällskapet (ÖFS) kring underhåll och utveckling av den arkeologiska utställningen. ÖFS bidrar både med ekonomisk hjälp och med kunskap när utställningen förnyas. Själva arbetet med det grafiska materialet görs även i samarbete med Oravais historiska förenings Leaderprojekt "Berätta din historia". Tillsammans har vi under verksamhetsåret 2024 planerat nytt innehåll och utseende till utställningen.

Museets arkeologiska bibliotek finns i Ethels hus och intresserade besökare kan där bläddra i böcker och ta del av informationen.

Österbottens offerplatser – Storsjön och Holsterbacken

Bertel Nygård och Mikael Herrgård, som har varit de drivande krafterna bakom projektet, har med hjälp av Göran Strömfors (för Malax området) utforskat och kartlagt Österbottens olika offerplatser. Projektet har hela Österbotten som arbetsområde, men tyngdpunkten har legat på Malax.

Projektet med att dokumentera Österbottens offerplatser (offerstenar och andra kultplatser) är nu klart. Boken är nu tryckt och museiföreningens medlemmar har möjlighet att köpa boken till rabatterat pris. Boken gavs ut i Österbottniska fornforskningssällskapet regi.

Nina Sten